

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasilo Slovencev v Argentini

Leto LXXIX | 2. novembra 2020 - Buenos Aires, Argentina | Št. 17

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

MLADINSKI DAN NA PRISTAVI

Draga mladina!

Vem, da vas med vami ne bo veliko, ki bi vas zanimalo brati poročilo pristavskega mladinskega dne. A morda boste pa enkrat, čez veliko let, ko boste brskali po arhivih našli tega, ki govori prav o vašem mladinskem dnevu leta 2020. Praznovati bi morali zlati, 50. mladinski dan, pa je ta COVID-19 spremenil vse načrte, projekte, ideje... Doživeli smo pandemijo. Prav vse se je postavilo na glavo in namesto 50. mladinskega dne smo praznovali 49. BIS. In niti to ni bila ovira za vas, celo vremenska napoved ne, čeprav je bil napovedan dež.

Zaradi vsega tega je bil program usmerjen na televizijsko oddajo „Zreži po zdravem“.

Ob krasnih slikah naših dveh domovin smo poslušali slovensko in argentinsko himno. Pozdravila nas je letošnja predsednica Erika Čeč, ob posebnih efektih, da je bil pozdrav dinamičen in razveseljav. Nato sta Vera Tadždravo in Piška Alvarez začela s programom.

Prva točka je bilo tekmovanje igralk Pike Nogavičke in sicer ona sama in Anica. Nato so sledili najnovejši dogodki: neznanec, ki je vdrl na Pristavo in melanholično hodil okoli, objemal stene in si ogledoval vsak kotiček. Izmenjavali so si paket s čevapčiči in bili zato

POVEZAVA: <https://youtu.be/6VdWd10L10A>

osumljeni tihotapstva, nato pa še zaslišani na TV. Na Pristavo je vdrl tudi lopov, ki je iz mladinske sobe kradel alkoholne pijače. Najboljši tedenski virtualni posnetki, kot kupovanje stolov kakšen Slovenec si, ali koliko ljudi poznaš iz slovenske skupnosti.

Pristavska mladina je sestavila virtualni zbor in zanimivo zapela minionsko pesem.

Oglaševanje med programom je obsegalo več delov: organizacija prostorov (kompulzivno kopičenje stvari), Pristava je za vse potrebna (kakor adermicina), milo z imenom - Miloš.

V program je bila vključena kulinarika Donate od Svetnikov, učila nas je pripravljati pravi slovenski čaj. Modni kotiček z Wando Noro, ki nam je kazala zadnje trende iz Pariza (gorenjska narodna noša)

Poročevalka vremena nam je povedala, da je za ta dan napovedan dež - kot je že tradicionalno, ko je kakšna prireditev na Pristavi.

V posebnem poročilu smo izvedeli o škandalu v podjetju gospe Agate. Uslužbenci, ki v tem času delajo od doma, so organizirali protest in to delili na omrežjih, ona pa ni želela dati nobene izjave.

Drugi del oglasnega prostora je obsegal posnetek "naj dvigne roko", s smešnimi vpraša-

nji o pristavskem delovanju.

Reklama za odprto slovenščino, ker naša "slovenka ni tekoča" deluje na povezavi www.abc.pristava.si, na kateri se lahko naučiš slovenščine hitro in na lahek način.

Sledil je ekskluziven intervju z gospodom Conde o tečajih: "Kako postati uspešni Conde" in "Urejanje prostorov v palači" z Mari Conde.

BALONČEK: „KAR HOČEŠ... TI PRINESEMO.. -v rokah letošnjih petošolcev- Na dom vse, kar si želiš. In za konec še videoposnetek o tem, kako je potekala karantena v vseh teh dneh, potem ko smo sprva mislili, da bo vse skupaj trajalo samo 15 dni.

Dragi mladi,

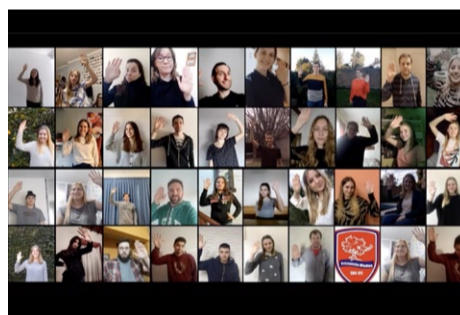
Zjutraj ste tudi lepo pripravili sveto mašo z lepim petjem, branjem, molitvami, z molitvijo rožnega venca. Gospoda Robert in Franci sta molila z vami in vas priporočila Bogu in Mariji.

Lepo je bilo, mladina. Zabavno, zanimivo, iznajdljivo.

Čestitam in hvala vam, preživeli smo lep večer. Ponosni smo na vas in veseli bomo, če boste lahko še vztrajali v veri in slovenstvu.

Nasvidenje prihodnje leto na 50. mladinskem dnevu na Pristavi!

Maruča

SVETE MAŠE V CERKVI MARIJE POMAGAJ

Po več kot šestih mesecih omejitev in spremljanja slovenskih svetih maš na daljavo smo s skupnimi moči uspeli izboljšati in prenoviti naše prenose.

Dušni pastirji zdaj darujejo in predvajajo svete maše neposredno iz naše slovenske cerkve Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Pri njih lahko osebno sodeluje do 20 oseb, kot to dovoljuje mestna občina Buenos Aires. To seveda zahteva dodatno organizacijo, vpisovanje, kontrolo in varnostne ukrepe, a tudi za vse to je preskrbljeno in novi sistem zdaj že urejeno deluje.

Prva taka sveta maša se je vršila 11 oktobra,

na dan obletnice Našega doma San Justo, in prav skupina sodelavcev iz tega okraja je poskrbela, da je po dolgih mesecih zaprtja ta dan cerkev bila lepo očiščena in pripravljena. Sodelovali so tudi pri postavljanju in prilaganju novih naprav za oddajanje, za kar je poleg dobre volje potrebna tudi dobra tehnična podlaga.

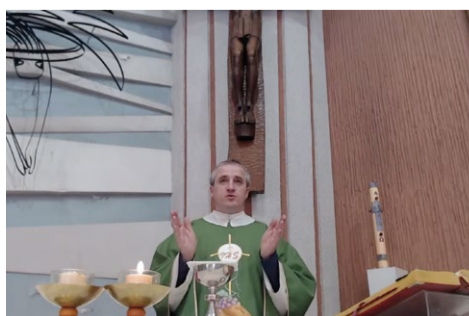
Zasluga za to gre na prvem mestu gospodu Robertu Brestu, nato še odboru Zedinjene Slovenije, ki je z Martinom Križem na čelu prevzel delo nakupa vseh potrebnih naprav. Za podporo se zahvalimo tudi Uradu Vlade RS za Slovence po svetu.

Zato vas vabimo, da se še naprej udeležujete slovenskih svetih maš. Na razpolago so vam ob nedeljah in tudi ob delavnikih. Duhovniki so nam pred mašo na razpolago tudi za sveto spoved, vse verske dejavnosti so objavljene na spletni strani:

<https://sites.google.com/view/robertbrest>

Naj vse to delo tudi v bodoče služi za povezovanje naše skupnosti, da bo tudi pandemija nova priložnost za osebno in skupno rast!

Zedinjena Slovenija

Veselje ali skrb?

UVODNIK

Vsi poznamo tarnanje o tem, kakšni grozni časi so in kam neki naš svet drvi. Pri tem je najbolj zanimivo, da ti stavi niso iznajdba našega časa, ampak jih mrgoli tudi v preteklih desetletjih. Ni dvoma, da smo ljudje nagnjeni k temu, da se pritožujemo. Pred letom dni smo znali naštet, kaj vse gre narobe, letos pa si želimo, da bi bilo kot lani, ko nas še ni pestil kitajski virus ...

Seveda je res, da nikoli ne manjka razlogov za nezadovoljstvo. Tisti, ki živimo v Sloveniji, vidimo, kako so zahodne države bolj urejene od naše, ki je ne nehajo mrcvariti ostanki socializma. A vi, ki živite v Nemčiji, Franciji, Švici, Belgiji, na Švedskem in drugod, vidite tudi pomanjkljivosti te ali one ureditve v svojih državah. Ali pa nas pestijo osebne težave, odnosi v družini, v službi in podobno. Ključno je, kako znamo pri sebi ustvarjati ravnovesje med tem, kar nas osrečuje in med tem, kar nas teži in skrbi.

Slovenija ima skrajno neodgovorno opozicijo, ki epidemijo izkorišča za politični boj. Razteza se od političnih sil, ki delujejo v ozadju, prek parlamenta, iz katerega delajo razgrajški cirkus, in vse do strašljivih pouličnih nemirov. Dovolj za veliko skrb. A Slovenija ima tudi vlado, sestavljeno iz levih in pomladnih strank, ki je uspešna na mnogih področjih. Slovenija znova postaja dejavnik v mednarodni politiki. Slovenija prejema obliže na svoje zamejske rane: ob stoti obletnici koroškega plebiscita se je avstrijski predsednik v slovenskem jeziku opravičil našim rojakom za prestane krivice. Razloge imamo torej tako za skrb kot za veselje.

V pogovoru za 100. številko Zaveze je Justin Stanovnik razmišljal o tem, kaj bi lahko bila ključna razlika med nekdanjim in sodobnim človekom. Pravi, da so včasih ljudje živeli težko zato, ker so bili – vsaj na deželi – od malih nog do pozne starosti sredi velikih naporov in trdega dela. Vendar on trdi, da je tak napor vendarle na nek način obvladljiv. Za razliko od davnih dni je Stanovnik za današnje ljudi prepričan, da je njihova največja težava skrb. »S skrbjo, ki jo nosi v sebi, pa je človek sredi presežnega, se pravi neobvladljivega napora.«

Tako spoznanje nam omogoča, da nekoliko bolj preudarno pogledamo na svoje življenje. Morda je smiselno, da skrb iz osebnih zapredkov razširimo na širšo skupnost, v skrb za svojo skupnost, za svojo domovino, za državo, v kateri živimo, za Evropo in nazadnje za ves svet. Če v to vložimo tudi nekaj napora, da se pozanimamo, kakšno je stanje, in kaj malega premaknemo, se zaradi tega gotovo ne bomo počutili slabše. In brez dvoma nam bo to šteto v dobro tudi ob poslednjem tehtanju, na katerega nas spominja bližnji praznik vseh svetih.

Lenart Rihar

Naša Luč, november 2020

DVA PREKMURCA | Pisatelj in pesnik DUŠAN ŠAROTAR ter skladateljica in glasbenica TINA MAUKO

Pisali smo že o pesniku in pisatelju Dušanu Šarotarju (<http://svobodnaslovenija.com.ar/biljard-v-argentina-sarotar-in-ferre/>) in tudi obiskal nas je pred leti.

Njegov roman Biljard v Dobrayu je bil preveden v več jezikov, med drugim tudi v angleščino, prevedel ga je prevajalec Rawley Grau. Roman je bil izbran med deset najboljših prevodov lanskega leta v ZDA (nagrada Big Other) in v Angliji (Oxford-Weidenfeld Prize). Žal ni bil nagrajen s prvim mestom, a biti med prvimi desetimi je dosežek, ki bi ga bil vsak vesel in upravičeno ponosen nanj. Biljard v Dobrayu lahko preberete tudi v španskem prevodu, izvršno ga je prevedla Florencia Ferre, ki je med drugim prevedla tudi Šarotarjev roman Panorama. Biljard v Dobrayu je lansko leto izšel v Argentini pri založbi Eudum.

In smo mu vzeli nekaj časa za kratek pogovor...

RF: Dušan, kako točno si povezan s Francem Švarcem, ki mu je knjiga posvečena?

DŠ: Glavni junak romana je moj stari oče Franc Švarc, dedek po mamini strani. Stari oče je bil rojen v Čakovcu na Hrvaškem v židovski družini, še pred drugo svetovno vojno se je preselil v Prekmurje ter odprl trgovino z mešanim blagom na železniški postaji v Šalovcih na Goričkem, kjer je tudi živel z ženo in enajstletnim sinom, ki je bil nadarjen violinist. 26. aprila 1944 so ga nacisti z družino in tako rekoč s celotno prekmurško judovsko skupnostjo deportirali v koncentracijsko taborišče Auschwitz. To je bil eden zadnjih velikih transportov v to zloglasno taborišče, umorjenih je bilo več kot štiristo tisoč Judov iz Madžarske in njenih okupiranih ozemelj. Po vojni se je domov vrnilo samo 26 preživelih, med njimi je bil tudi moj stari oče, žena in sin sta bila kmalu po prihodu v taborišče umorjena. Švarc je ostal brez družine in lastnine, ki mu je bila nacionalizirana. Leta 1954 so nove oblasti v Murski Soboti porušile še sinagogo ter na njenem mestu je arhitekt Novak zgradil prvi stanovanjski blok v mestu. Pozneje je bilo uničeno še judovsko pokopališče, tako da skoraj do danes ni bilo v mestu nobenih sledi za nekdanjo judovsko skupnostjo. Šele pred kratkim je bilo obnovljeno pokopališče, na mestu, kjer je nekoč stala sinagoga, pa je postavljen spomenik.

Kmalu po osvoboditvi se je Švarc znova poročil, v zakonu z ženo Klaro je dobil tri hčere. Jaz sem sin najstarejše hčerke Nade. Roman Biljard v Dobrayu je moj literarni spomenik staremu očetju in tudi hommage izgini ju-

Slika: Jože Suhadolnik

Slika: Marta Lamovsek

dovski skupnosti.

RF: Ni dvoma, da te je ta družinska zgodba zaznamovala in tudi nekako pripeljala do odločitve in ideje za ta roman.

DŠ: Seveda. Čeprav sem dolgo nosil v sebi to veliko družinsko zgodbo, po eni strani tragedijo, po drugi strani pa sem v neki pesmi napisal, "če ne bi bilo holokavsta, tudi mene ne bi bilo ...", torej, tudi po največjih tragedijah si je življenje utrlo pot, da se je nadaljevalo. Za to sem z leti začutil, da sem dolžan zapisati to zgodbo, najprej kot spomin, potem pa tudi kot večni opomin, da se ne bi nikoli več ponovilo. Želel sem vrniti imena mnogim znanim in neznanim ljudem, ki so živeli v mojem mestu. Upam, da so njihove duše ponovno zazvenele vsaj v moji pesmi.

RF: Prekmurje in Prekmurci ste nekaj res posebnega v Sloveniji. Že samo, kako ste se priključili v ranih časih kraljevini Jugoslovanov, potem močna judovska skupnost v Murski Soboti – vsaj do poznanih žalostnih dogodkov. Kako doživljaš to posebno slovensko pripadnost, morda tudi seveda judovsko, kako do prekmurščine kot jezika – saj je več kot narečje!

DŠ: Verjamem, da je jezik najmočnejša vez, ki ljudi združuje v neko skupnost. Dokler je živ jezik, tako dolgo je živa tudi kultura, ki ohranja identiteto določene skupnosti, naroda. Moj materni jezik je prekmurščina, ki je danes sicer zgolj eno od slovenskih narečij, vendar je prekmurščina dolgo veljala tudi za eno od variant slovenskega knjižnega jezika, saj se je v tem jeziku govorilo in pisalo. Prekmurščina je imela svoj slovar in tudi slovnico, ki jo je sestavil jezikoslovec Avgust Pavel, v prekmurščino so bile že zgodaj prevedene tudi svete knjige, ki so jih sprva prevajali prekmurški protestantski pisci. Danes seveda pišem v knjižni slovenščini, še vedno pa pišem tudi predvsem pesmi v prekmurščini. Doma pa se s celo družino še vedno pogovarjamo v prekmurščini, čeprav živimo v Ljubljani, ter tako ohranjamo jezik in identiteto.

RF: In prisotni ste na kulturni ravni, v lepos-

lovju, gledališču – lep spomin imam na Daria Vargo, ki sem ga spoznal tu v Argentini, v glasbi – Vlado Kreslin, ki nas je dvakrat obiskal, Tina Mauko ... Koga bi še omenil?

DŠ: Iz Prekmurja prihajajo mnogi izvršni umetniki, ki pomembno zaznamujejo sodobno slovensko kulturo, omeniti je treba vsaj pisatelja Ferija Lainščka, pesnika Milana Vincetiča, glasbenika Vlada Kreslina, slikarja Franca Mesariča in Sandija Červeka, sodobni glasbeni skupini Ethnotrip in Džezva ter številne druge.

RF: In ko smo že pri glasbi, bi še Tino vključila v pogovor. Slišal sem samospjev v zanimivi zasedbi, sopran, čelo in klavir, in to na Dušanovo pesnitev. Kako je prišlo do zamisli?

TM: Pisatelj Vlado Žabot in Feri Lainšček sta me povabila k projektu Murske balade in romance, kjer so se predstavili prekmurški pesniki skozi uglasbitev prekmurških in pomurskih skladateljcev. Ta projekt je bil izveden v sklopu projekta Maribor kot prestolnica kulture leta 2012. V tem projektu so se sicer predstavili amaterski in profesionalni glasbeniki, in s samo izvedbo nisem bila zadovoljna. Zato sem skladbo takoj priredila za profesionalne glasbenike, da bi bila pravilno in dosledno razumljena, in od takrat naprej je skladbo poneslo v svet ter jo igrajo povsod po svetu, v osmih različnih zasedbah, med drugim tudi za orkester.

RF: Izvedeli smo tudi, da bo julija krstna predstava nove opere, in to z lastnim libretom in seveda glasbo, bi nam kaj povedala o njej?

TM: Junija ali julija naslednje leto (datum še ni dokončen) bo izvedba moje že druge komorne opere pod delovnim naslovom Deklica z vžigalicami. Zgodba izhaja iz Andersenove pravljice, vendar sem dodala nekaj likov ter zgodbo precej razširila. Libreto sem napisala sama. Glavni lik deklice bo izvedla sopranistka Katja Konvalinka, ki pravzaprav izvaja vsa moja dela in moram poudariti, da se v Sloveniji neizmerno trudi podpreti slovenske skladatelje. Ima svoje komorno glasbeno gledališče in je izjemna ženska, pevka in mamica, da ne naštevam predolgo. Zgodba pa je aktualna še danes, saj pod drobnogled postavi naše moralne in etične kriterije.

RF: Kaj še imaš poleg te opere v načrtih za naprej?

TM: Vnaprejšnjih načrtov nimam, saj se prepušчам sedanjemu trenutku. Nekako morda obelodanim stvari, ki so že pri kraju. Zato se ne morem veliko hvaliti.

RF: Kako pa vidiš prihodnost glasbenega ustvarjanja v Sloveniji? Kolikor vem, imate

odlične glasbenike.

TM: Glasbenike imamo fantastične. Morda je sedaj majhna kriza tudi v psihološkem smislu, saj se zelo redki ukvarjamo z glasbo, ne da bi od tega zahtevali izkupiček. Tako lahko ustvarjaš iskreno. Upamo, da bo politika zopet poslala tista, ki bo znala ločiti seme od pleva in ki bo podprla svojo plemensko kri ter se z njo ponášala vsaj tako, kot se to že dolgo zna Rusija. Slovenija je dežela glasbenikov. In to moramo nadvse ceniti, saj nas to dela edinstvene. Prihodnost nasploh pa ne bo lepa, če ne bomo podprli naših najboljših ter zamenjali pohlepa in ljubosumnja z ustvarjalnostjo, bratstvom, srčnostjo, podporo, veseljem do življenja in do svojih ljudi. Zato vidim edinstveno priložnost v tem obdobju virusne razglasitve, da pokončamo svoja nižja čutenja in jih zamenjamo s plemenitim karakterjem in ponosom, da bomo postali Človek v pravem pomenu besede. In potlej bo glasba lahko zadihala s celimi pljuči.

RF: Hvala lepa obema za čas in besede. In veliko uspeha še naprej!

Tako o Tini Mauko kot o Dušanu Šarotarju je seveda možno več izvedeti na spletnih straneh, kot so Wikipedia in druge, in seveda vabimo vse k širjenju poznavanja naših umetnikov med znanci in nasploh v Argentini.

Dodajam še Šarotarjevo pesem Najen prt/ Najin prt v izvorni prekmurščini in knjižni slovenščini ter povezavo, kjer lahko prisluhnete skladbi (vredna je poslušanja).

Rok Fink

Lektoriranje: Tjaša Lorbek

D. Šarotar/T. Mauko – Najen prt/

<https://www.youtube.com/watch?v=hc1fgbh5M6g>

NAJEN PRT

na lanenon prte pišje
što si suze sreče brišje
nišče nikdar nede znau
ka san v njega djau

sunce še nede gorik šlou
da nama se že mimo bou
ka v prtaj sva skrijavala
kere si samo nama šijavala

čarne kunce zlate nijti
do se mogli posišijiti
mlade ftiči do popejvali
kda do v prt me dejvali

NAJIN PRT

na lanenem prtu piše
kdo si solze sreče briše
nišče ne bo nikoli vedel
kaj sem v njega dal

sonce še ne bo vzšlo
ko med nama že konec bo
kaj sva v prtih skrivala
ki si jih samo nama šivala

črni konci zlate niti
se morajo posušiti
mladi ptiči bodo peli
ko me v prt bodo deli

DRUGI VAL | Rekordne okužbe v državi, ki je prva v Evropi razglasila konec epidemije

Kmalu po mesecu aprilu je Evropi uspelo počasi zapustiti mesto glavne žrtve koronavirusne epidemije. A zdaj je ponovno pridobila ta žalostni naslov.

Kako? Zakaj se je to zgodilo?
Kar 46% vseh novih okužb zadnjega tedna se je pojavilo v Evropi, ki šteje sicer le 9,6% svetovnega prebivalstva.

Med 15 z najvišjim odstotkom okužb na prebivalstvo v zadnjih 14 dneh je 12. uvrščena Argentina edina neevropska država. Na 6. mestu te lestvice jo prehiteva Slovenija - država, ki je prva v Evropi razglasila konec epidemije ob koncu meseca maja.

Sedem mesecev kasneje epidemija neusmišljeno udarja staro celino in podira vse varnostne zidove, ki so jih države zgradile med poletje. Vračajo se karantene, omejitve in policijske ure.

Hitrost novih okužb je že prehitela vse sisteme in celo Nemčija, ki se je zelo uspešno spopadla s prvim valom, je morala zdaj priznati, da je postalo nemogoče jim slediti.

Nekaj števil iz zadnjih dni nam prikazuje naslednjo sliko:

30.10.2020	Nove okužbe	Smrti	Prebivalstvo	Test / 1M preb
Argentina	13267	371	45335239	66325
Slovenija	1342	25	2079034	177383
ZDA	101461	987	331653357	434750
Francija	49215	545	65322146	245866
Indija	48120	550	1384463	79368
Italija	31082	199	60430760	261195
Španija	25595	239	46760889	356924
ZK	24405	274	68005651	492168
Brazilija	23126	529	213065184	102785
Nemčija	19367	88	83874045	260903
Rusija	18283	355	145955577	418139
Kolumbija	10029	209	51063623	99472
Mehika	5948	464	129384259	18576
Peru	2586	49	33124270	136383

V tednu, ki prav zdaj začena, v Sloveniji pričakujejo najtežje scenarije. Nemogoče je napovedovati bodočnost a dosedanji razvoj krivulj kaže, da naj bi se v prihodnjih dneh število okužb močno stopnjevalo, predvsem pa število hospitalizacij in celo smrti zaradi okužb zadnjih tednov. A ostaja upanje tudi, da se bodo istočasno začeli kazati pozitivni učinki prvih ukrepov in omejitev, in skupaj s povečanimi zmogljivostmi naj bi Slovenija zmogla premagati tudi ta drugi val.

Skrbi je veliko, saj je zdravstveno osebje obremenjeno z delom in med njimi je kar nekaj obolelih in celo žrtev virusa, kar zmogljivosti dodatno zmanjšuje. A kot se dogaja po celem svetu, so prav ti borci iz prvih front naše jamstvo in upanje, da bomo pandemijo lahko končno zajezili.

Iz Slovenije za naše bralce o današnjem stanju takole razmišlja Nani Šušteršič, medicinska sestra v specialistični ambulanti Univerzitetne klinike Golnik:

Nadaljuje na strani 3

Nadaljevanje iz strani 2

Sedim pred računalnikom in pregledujem seznam bolnikov naročenih na aplikacijo zdravil. Danes bo še šlo. Jutri tudi.

Število okuženih je bilo zadnja dva tedna zelo visoko, torej pričakujemo porast hospitalizacij. Bolnice so polne. Intenzivni oddelki prav tako. Se bo zdravstveni sistem sesul?

Medtem odgovarjam na telefonske klice:-Danes imam pregled, ne bom prišel ker sem pozitiven. Pokličite torej čez dva tedna, da vidimo kdaj vas uvrstimo. -Jutri ne pridem, ker imam vročino. Drugi bi prišel na aplikacijo zdravil, ker je končal s karanteno. Premikam bolnike po čalkalni knjigi kot figure na šahovnici.

Ambulanta je na cesti ki pelje proti urgenci kliničnega centra. Vedno je bilo slišati sirene rešilcev, a sedaj je to kar konstantno. Pomislilim na prijatelja iz Milana, ki je pravil, kako je glasno mesto polno kozmopolitskega vrveža, postalo tiho, da je bilo slišati le rešilce in pogrebno cerkveno zvonjenje.

Bo tudi v Ljubljani tako?

Zdaj smo tam, kamor si od začetka epidemije nismo upali pomisliti, da lahko pride. Nas je strah? Najbrž. A za to ni časa. Preveč je dela, premalo nas je. Treba je čim več

postoriti dokler se še da.

Po eni strani nas ta val ni presenetil, organizacijsko smo na boljšem. Vemo kaj je treba storiti najprej, kaj lahko počaka. Treba je misliti na rezervne plane: kaj če ta zboli, kaj če on.

Mislilim na moje kolegice, na dve s katerimi smo še pred par dnevi imele izobraževanje na daljavo. Od 11. sta dve zboleli. Za zdaj.

Javijo mi, da so 4 zdravniki pozitivni. Spet bo treba premetati šahovnico.

Še en mesec nazaj je marsikdo zabrusil, da virus ne obstaja, ali poznaš sploh koga, ki bi se okužil? so govorili. V tem času sem se naučila tudi ostati tiho in se ne spuščati v debate o teh temah, ko greš recimo v trgovino. Toda včasih se pa zgodi, da ti po dolgem delavniku prekipi in ti iz notranosti pokuka Florence Nightingale in blekneš eno: Prosim ali si lahko potegnete masko čez nos? Pa mi prodajalka zabrusi že omejeno ali poznate koga, ki je zbolel? Ja seveda, odgovorim. Čez deset sorodnikov, čez 20 prijateljev in več kot 50 znancev v Argentini, poleg bolnikov tukaj, ker delam v zdravstvu. Povem ponosno, češ zdaj sem jo pa utišala. Pogleda me v oči in mi reče: Ne verjamem vam, lažete.

Isti ljudje, ki sedaj vsi poznajo koga, so sedaj spremenili svoj govor v: -Saj nihče ne zboli hudo, saj je kot ena gripa. -Ne poznam nobe-

nega, ki bi šel v bolnico. Kmalu bodo vsi poznali nekoga, ki je umrl... kaj bodo pa potem rekli? Najbrž, da je bil kriv G5.

Od spomladanskega preleta vojaških letal je ostal le topel spomin. Spomin o olajšanju, o zmagoslavlju, občutku, da smo premagali sovražnika, ki ga pa ne poznamo. A če iskreno pomislim smo točno vedeli, da se bo Covid vrnil takoj, ko se bodo spet odprle meje, ko se bodo ukrepi zrahljali. Le kako smo lahko ljudje z izobrazbo v teh smereh bili tako naivni? Najbrž, ker smo si to v resnici želeli, ker nam je bilo prehuo sprejeti to novo realnost.

In potem smo celo poletje nihali med veseljem te svobode, in slabo vestjo ob druženju s prijatelji ali sorodniki. Med spoštovanjem zrahljanih ukrepov in željo, da gremo na morje.

Še vedno se najdejo ljudje ki jemljejo za zgled Švedsko, ki je imela zelo visoko smrtnost že med

prvim valom. Ali pa stavijo na čredno imunost, katero bi se tudi lahko označilo kot genocid.

Pogledam čez okno. Pri semaforju stojita dva z masko, eden jo ima pod nosom, tretji je pa brez. Kar na hitro preverim stanje svojega duševnega zdravja, ker se moram močno zadržati, da ne vstanem in jima maham skozi okno.

Postavljeni smo pred razmere, ki so za našo generacijo edinstvene. Ker se nam do sedaj ni nič hudega zgodilo, smo kar računali na to, da se nam tudi ne bo.

Kar veliko stvari smo se pa naučili. Samo nekaj jih bom naštel: Da smo nemočni in da kljub vsem napredkom in znanosti nismo vse-mogočni. Da lahko svet stopi skupaj in združi moči v iskanju rešitve.

Epidemija je dosegla, da smo zdravstveni delavci ponovno začeli misliti na svoje delo kot poklic in ne zgolj kot zaposlitev.

Upam, da bomo to zimo prestali s čim manj žrtvami, in da bodo naše izkušnje pomagale tudi vam v Argentini, pri pripravi na jesen 2021.

V upanju na čimprejšnjo cepivo, vas lepo pozdravljam!

Nani Šušteršič | Slovenija, 2. 11. 2020

Pripravila Mariana Poznič

OkrOgle OBLETNICE | Joža Vombergar (1902 - 1980)

Pred 40 leti, 20. oktobra 1980 je v Buenos Airesu umrl Joža Vombergar, prevajalec, domobranec, prvi pisec radijskih iger v Sloveniji in eden velikih slovenskih dramatikov.

Življenjepis Joža Vombergarja

Rodil se je 10. februarja 1902 ob vznožju Krvavca, v Pšenični Polici, ki spada por faro in občino Cerklje na Gorenjskem. Oče Jernej je bil bajtar, mati Marjana pa se je pisala Cankar in je bila po družinski tradiciji sorodnica pisatelja Ivana Cankarja in morda tudi Josipa Murna.

Ljudsko šolo je obiskoval v domači fari, potem je odšel v Kamnik, da se je pripravil na gimnazijo, ki je obiskoval v št. Vidu nad Ljubljano in maturiral leta 1923. Po maturi je vstopil na pravno fakulteto v Ljubljanski Univerzi. Uveljavil se je v akademskem krogu: pripadal je akademskemu društvu Borba, bil predsednik Dijaške menze in celo Akademске Zveze.

Po končanem študiju je bil leto in pol prefekt v Dijaškem domu v Ptujju. Vrnil se je v Ljubljano, kjer je bil inštruktor in prevajalec za razne dnevnike in časopise. Kasneje je bil programski referent na Radio Ljubljana, korektor pri Slovenskem domu in Slovencu. Imenovan je bil kot tiskovni referent na ljubljanskem Magistratu, postal poklicni časnikar in član časni-karskega društva.

Med vojno je stopil v domobranstvo. Zaradi svojega izrazito protikomunističnega stališča je leta 1945 pobegnil na Koroško in preko Italije emigriral v Argentino. Šele po desetih letih begunstva je dosegel, da je družina lahko prišla iz domovine v Argentino.

V Buenos Airesu se je najprej zaposlil kot delavec in pozneje kot uradnik na področju državnih železnic. Upokojil se je leta 1968.

Med slovensko skupnostjo je bil do smrti aktiven kulturni delavec kot pisatelj (zlasti kot dramski pisatelj), pevec in igralec. Umrl je 20. oktobra 1980.

Vombergarjevo delo

Že v gimnazijskih letih je pisal za dijaška glasila "Jutranja zarja" in "Domače vaje", hkrati pa je igral in režiral v šoli in na prosvetnem odru v Cerkljah.

V tej dobi je napisal prva dramska dela Por Lutrovim jarmom, Je pač tako in Daritev.

Bil je med ustanovitelji založbe "Drama", sourejal je revijo "Drama" (Mesečna revija za ljudske odre) in objavljajl prispevke o igranju in o ljudskih odrih. O gledališki dejavnosti je ob-

javljal tudi v "Našem valu" in "Slovencu". Bil je sourednik zbornika "Na bregovih Bistrice".

Uveljavil pa se je po letu 1932 s komedijama "Voda" in "Zlato tele" ter z božično igro "Vrnitev", ki je avtorjevo najpogosteje igrano delo.

Voda in Zlato tele sta se igrali ne samo na ljudskih odrih po vsej Sloveniji, predstavljeni sta bili tudi na Narodnem gledališču v Ljubljani in prevedeni v hrvaščino, slovaščino in nemščino.

Vombergar spada med prve pisce radijskih iger. Med leti 1935 in 1945 je dobil delo na Radio Ljubljana in spisal desetine radijskih iger. Dramatiziral je Collodijevega Ostržka ("Storžek in njegovo burkasto življenje", ki je bil izvajan leta 1935 in 1936), njegovo najuspešnejše delo pa je cikel 16 komedij "Vesele in žalostne iz življenja Jake Smodlake in njegovih", izvajan v letih 1935 do 1941. Med drugimi radijskimi igrami je spisal "Sveti trije kralji", "Zakleta Veronika", "Le predi, dekle, predi", "Velikonočni običaji", "Naš uljnjak", "Pod drobnogledom", "Čudo kresne noči", "Sveta brata Ciril in Metod" in druge.

V Argentini je spisal drame "Tabor brezpravnih", "Napad", "Razval", dvodejanki "Dva brata" in "Božji klic", enodejanko "Materino srce", in otroško dvodejanko "Mavrica". Najvažnejše delo, ki je spisal v Argentini pa je bila celovečerna drama "Martin Krpan", ki je doživela velik uspeh v Buenos Airesu, še večjega pa potem na Koroškem in tudi v Sloveniji. Z Martinom Krpanom je Vombergar dosegel moč svojih velikih del.

Misli Tineta Debeljaka o Vombergarjevi "Vodi"

Tako je Tine Debeljak napisal o Vombergarjevi "Vodi" v našem tedniku Svobodna Slovenija leta 1980:

"Za nas pa je Vombergarjevo ime kot literata postalo važno takrat kot za druge: po premieri njegove cerkljanske komedije „Voda“. To je pisal na podlagi lokalne zgodbe, ko je neki

cerkljanski Amerikanec hotel zgraditi rojakom vodovod, pa se je zadeva ponesrečila in se je Jože kot otrok še igral po neuporabljenih cementnih ceveh. Pisal jo je l. 1931. Na odru misionišča v Grobljah jo je uprizoril njegov prijatelj Franci Lazar (3. aprila 1932). Že ta krstna predstava je doživela uspeh, da je France Vodnik mogel že takoj napisati: „Nedvomno pomeni obogatitev slovenske ljudske igre. Z njo se bodo mogli okoristiti zlasti naši podeželski in diletantski odri, pa tudi Narodno gledališče v Ljubljani jo bo lahko sprejelo med svoj spored.“ Nato so jo igrali na Mladem delavskem odru v Ljubljani, kjer je zopet izredno uspela: „Vednemu tarnanju, da nimamo dramatskih piscev, je zdaj konec. Nušiča in Sterijo nam bo lahko nadomestila. Ta tridejanska komedija je res čisto slovenska, naša ... Več kot ljudska komedija delo noče biti, to pa je doseglo v polni meri.“ Čez mesec dni pa je doživela „Voda“ že premiero v Narodnem gledališču v Ljubljani v režiji M. Skrbinška 18. decembra 1932. „Voda“ je napolnila gledališče kot zlepa ne kakšna predstava. Pa tudi kot odrsko delo je uspela, kljub temu, da so jo pripravili z veliko malomarnostjo v devetih dneh, kot še nobeno delo doslej. Kritiki kot F. Vodnik, M. Javornik, Mrzel, Koblar, J. Kozak, Govekar itd., vsi so v delu videli nov prerod slovenske ljudske igre, ki je šla korak naprej od Finžgarja in osvojila oder s svojim kultom kolektivnega vaškega življenja in s svojim humorjem. „Teater in smeh... vse to združeno z umetniškimi zahtevami klenega jezika, ki je slast za nepokvarjeno slovensko uho. Odrsko kompozicijo zdravega ter resničnega humorja nam nudi Voda“, je pisal Vodnik. In podobno Koblar: „Zdi se mi res, kakor da se dvignil Ikarus. Pogledal je na našo vas z očmi humorista in uredil naš podeželski kolektiv v teatrsko učinkovito igro z dobrohotno mislijo in z zdravim jedrom.“ Jože Pogačnik, poznejši metropolit, je pisal v Mladiki: „Preprosti ljudski jezik, poln besedne igre in šale, sam sili na odru v narečje. Voda je vonj naše prirodne do-

mače zemlje in njenih naravnih ljudi.“

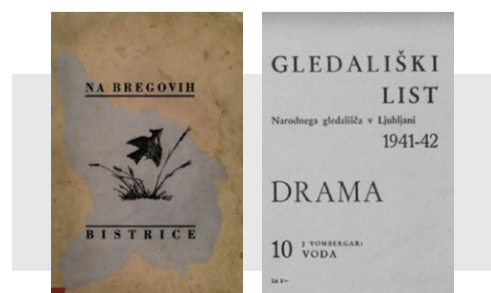
Z navdušenjem je bila „Voda“ sprejeta na Mariborskem odru, tako, da je lokalni nemški list Mariborer Zeitung zapisal: „Heureka! Der Dichter des slowenischen Volksstucker ist gefunden. Vombergar ist eine Hoffnung: Heureka! Pesnika slovenske ljudske igre so našli. Vombergar budi up. Siromašna slovenska odrska produkcija je dobila moža, ki kaže pot naprej... preko Jurčič-Finžgarjeve ljudske igre iz katere se ni mogla izmotati...“

Tako je bilo Vombergarjevo teatrsko ime potrjeno. In od tu se je razlila njegova „Voda“ zdaj po vsem našem svetu: igrali so jo po vseh naših odrih, tudi v Severni Ameriki še pred vojno in celo v Argentini tudi še pred vojno, davno pred njegovim prihodom sem. Igrali so jo v hrvaškem jeziku v Zagrebu in v slovaškem (prevedel J. Kmet) na Slovaškem, prevedli so jo v nemščino in ti so jo pripravljali za film, kakor mi je pravil. Vombergar sam je postal „Voda“: vsak, kdor sliši to ime, se mu pred očmi pojavijo Joža. Uspeh tega prvenca je bil tolikšen, da so Vombergarja sprejeli korifeji slovenskega narodnega gledališča radi v svojo družbo: tako Župančič, Vidmar, Golia, J. Kozak... in bi ga hoteli dobiti za nadaljevanje takega dramskega dela. Govorim več o tem prvencu, ker pomeni za Vombergarja največji življenjski uspeh in je bilo od tega odvisno tudi njegovo nadaljnje umetniško delo in tudi življenjska pot...“

Uprizoritve Vombergarjevih del med nami v Argentini:

- Napad (1948, 1949 - soavtor Nikolaj Jeločnik)
- Tabor brezpravnih (1951)
- Čudo kresne noči (1955)
- Parkljev koš (1956)
- Božji klic (1957)
- Voščilo zlatomašniku Karlu Škulju (1957)
- Mladi rod se vrača (1959)
- Glušci (1960)
- Goreča ljubezen (1960)
- Nemirne ure gospoda Furlana (1960)
- Ubogi častihlepnež (1960)
- Čudni snubci (1961)
- Martin Krpan (1967)
- Gosposki ženin (1970, 1971)
- Smola (1970)
- Nova uradnica (1971)
- Odlični lovec (1971)
- Voda (1973)
- Slovenski božič (1975)
- Razval (1980)
- Zlato tele (1989)

Pripravil Jože Jan

KOLENDAR

Svete maše in verski program

<https://sites.google.com/view/robertbrest>

8. novembra

Skupni mladinski dan (na spletu)

14. novembra ob 21.15

Ob taktu barv XVII

15. novembra

Obletnica v Hladnikovem domu (na spletu)

OSEBNE NOVICE

ROJSTVO

V ponedeljek, 19. oktobra, je bila rojena **Isabella TRIPODI**. Starša Lucijana Dimnik in Leandro sta hvaležna Bogu za srečno rojstvo. Čestitamo srečnim staršem in upamo, da jo bomo kmalu lahko spoznali in objeli!

VABILO

Spoštovani,

pišem vam kot urednik spletne strani Grobovi znanih Slovencev

<https://www.najdigrob.si/>

V zbirko grobov je uvrščeno že kar nekaj oseb, ki so pokopane v tujini, žal še nobena iz Argentine (iz Južne Amerike imam le Branislavo Sušnik v Paragvaju). Zato se na vas obračam s prošnjo za morebitno pomoč. Zaenkrat imam na seznamu 4 osebe, in sicer

Jože Krivec
Nikolaj Jeločnik
Tine Debeljak
Bara Remec

Prvi trije so umrli v Buenos Airesu, Bara Remec pa v San Carlos de Bariloche (tam tudi pokopana).

Če lahko nekako pridete do slik teh grobov, bi jih z veseljem objavil. In seveda bi bil vesel drugih predlogov, če slišijo na temo znanih Slovencev.

Lahko pa grob objavi vsak, ki se registrira, če bi koga zanimalo.

V upanju, da vas stvar zanima, vas lepo pozdravljam

Janez Stare

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

DOM

Od leta 2010 je 10. oktober priznan kot svetovni dan brezdomcev, posvečen tistim, ki jim ulica predstavlja dom.

Po podatkih Feantsa (European Federation of National Organizations Working with the Homeless) je na svetu več kot 100 milijonov brezdomcev. V Sloveniji jih je okoli 4.500, v Argentini - samo v Buenos Airesu - skoraj 8.000. Največ brezdomcev ima filipinska Manila (70.000), sledi New York (60.000, od teh 25 tisoč otrok).

Problem brezdomstva raste po vsem svetu, zaradi migrantske krize v zadnjih letih predvsem v Evropi.

TA MAJHEN SVET (Tone Kuntner)

Ta majhen svet
ti je bil premajhen svet,
da si odšel od tod.
In kar si hrepene iskal,

si iskal drugod.
Le po sadike si prišel domov
in po družino.
Zdaj imaš v tujini dom
in doma tujino.

Poglejmo, kaj nam o domu govorijo pregovori:

• **Ljubo doma, kdor ga ima.**

(Slovenski pregovor)

• **Modrec najde dom v vsaki deželi, cel svet je dom njegove duše.**

(Pitagora, starogrški filozof, matematik in mistik)

• **Povsod je lepo, a doma je najlepše.**

(Slovenski pregovor)

• **Kdor po tujem hlepi, svoje izgubi.**

(Slovenski pregovor)

• **Boljša domača gruda, kot na tujem zlata ruda!**

(Slovenski pregovor)

• **Dom bi moral biti zaklad, za katerega je vredno živeti.**

(Le Corbusier, švicarsko-francoski arhitekt, oblikovalec, pisec in slikar)

• **Kdor se doma poniža, ga na tujem pohodijo.**

(Slovenski pregovor)

• **Dom je tam, kjer je srce.** (Neznani avtor)

• **Ne zanesi se na tujo kašo pri svoji doma.**

(Slovenski pregovor)

• **Neumen je tisti ptič, ki se sramuje svojega gnezda.**

(Slovenski pregovor)

• **Hiša ni dom, razen če je v njej hrana in ogenj tako za dušo kot za telo.**

(Benjamin Franklin, ameriški tiskar, publicist, novinar, državnik, znanstvenik in politik)

• **Domače perilo naj se doma pere.**

(Slovenski pregovor)

Izbral Jože Jan

SLOVENSKI DOM
SAN MARTIN VABI NA

OB TAKTU BARV XVII

Sobota, 14. november 2020
Ob 21.15

VIRTUALNA IZVEDBA

Micaela Podržaj
ILUSTRACIJA - KERAMIKA

Toni Podržaj
KITARA

Vas pričakujemo na [YouTube /sdsanmartin](https://www.youtube.com/watch?v=1FAlpQLSeCB0e4EaA5Vf_A_Wt7zTaFLZ22UH-L60wNEaAhvdv0AK71zFA/viewform)

S PODPORO URADA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU.

Študij v Sloveniji

REZERVIRAJ SI DATUM

3. 11. 2020 ob 15.00

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeCB0e4EaA5Vf_A_Wt7zTaFLZ22UH-L60wNEaAhvdv0AK71zFA/viewform

SVOBODNA
SLOVENIJA

Društvo Zedinjena Slovenija, krovna organizacija slovenske skupnosti v Argentini, in tednik Svobodna Slovenija z zaskrbljenostjo obžalujeta blokado, ki jo je včeraj doživel spletni katoliški tednik **družina.si**.

Dolga desetletja se je naš tednik Svobodna Slovenija moral boriti proti cenzuri, a takrat je bil razlog dobro znan in poznan: totalitaristični komunizem v domovini te prepovedi "sovražnih" medijev ni skrival.

Danes je cenzura drugačna, a vendar podobna v tem, da odgovarja interesom tistih, ki imajo moč jo izvajati. In to storijo de facto, brez vsakega predhodnega opozorila, da ne govorimo o pravici do zagovora, ki je eden od temeljev vsake demokratične skupnosti.

Kljub temu, da so količine informacij, ki se po spletu pretakajo ogromne, so ti interesi velikokrat tajni, skriti pod medlimi parolami kot n. pr. "neizpolnjevanje standardov skupnosti". Zato danes tudi mi izražamo svojo solidarnost in podporo tedniku Družina ter obsojamo vsak poizkus cenzure prostega tiska.

ZEDINJENA SLOVENIJA
Jure Komar - predsednik

SVOBODNA SLOVENIJA
Mariana Poznič - urednica

Buenos Aires, 29. oktober 2020

Besedilo izjave društva Zedinjena Slovenija in tednika Svobodna Slovenija ob blokadi spletnega katoliškega tednika Družina.

Težave so bile sicer že isti dan odpravljene.

Svobodno Slovenijo podpirajo

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

briganti
PREMIUM LEATHER SHOES

GOLOMAX
SUPERMAYORISTA DE OFERTAS

CKC
LABORATORIOS CKC
ARGENTINA S.A.

CA
CONSULTORES
ASOCIADOS

oblak